

Universiteit
Leiden
Juridisch Post Academisch Onderwijs

Specialisatieopleiding Civiele Cassatie en procesrecht Wilt u weten welke kansen u nog laat liggen?

In dit bijzondere opleidingstraject verbreedt en verdiept u op efficiënte wijze uw kennis van het civiel procesrecht, in het bijzonder het appel- en cassatieprocesrecht. Op interactieve wijze leert u betere processtukken, cassatieadviezen en middelen te schrijven. De opleiding omvat een uniek programma door de combinatie van theorie en praktijk.

Onder leiding van prof. mr. A.G. Castermans en mr. V. Rörsch

Doelgroep & Niveau

Voor advocaten die procederen in hoger beroep, leden van de rechterlijke macht en wetenschappers die hun techniek naar een hoger niveau willen tillen. Om deze opleiding te kunnen volgen is meer dan 3 jaar ervaring in het procesrecht vereist.

Praktische informatie

De bijeenkomsten vinden online plaats en worden vanwege de interactiviteit uitsluitend live aangeboden. Tijdstip bijeenkomsten: 9.30 tot 12.30 uur (onderbroken door een korte pauze)

De opleiding bestaat uit 7 modules. Het is mogelijk om per module in te schrijven.

Module 1: Aandachtspunten hoger beroep en cassatie Maandag 12 april & maandag 19 april

Docenten: Mr. Y.A. Wehrmeijer, Mr. H.M. Wattendorff,
Mrs. drs. J.J. van der Helm & Mr. P. Koerts

Module 2: Grondrechten, macroargumenten, ethiek en cassatiemiddelen

Maandag 10 mei & maandag 17 mei

Docenten: Mrs. R. de Graaff, K. Teuben,
Prof. Mr. E.R. de Jong, Mr. D. Knijff & Mr. D. S. Kousedghi

Module 3: Actualiteiten bewijsrecht en cassatie Maandag 7 juni

Docenten: Mr. F.J.P. Lock & Prof. mr. A.G. Castermans

Module 4: Actualiteiten arbeidsrecht en cassatie Maandag 14 juni

Docent: Prof. mr. dr. A.R. Houweling

Module 5: Actualiteiten financieel recht en cassatie Maandag 21 juni

Docent: Prof. mr. drs. M. Haentjens

Module 6: Actualiteiten insolventierecht en cassatie Maandag 28 juni

Docent: Mr. B.I. Kraaijpoel

Module 7: De Masterclass cassatie - Praktische wenken voor de schriftelijke toelichting en verweer Maandag 27 september - Indien mogelijk op locatie

Docenten: mr. M.V. Polak & mr. T.H. Tanja-van den Broek

Perspectief

arsaequi.nl/maandblad AA20210309

VRIJDAG, (GE)RECHTSDAG! EEN KIKJE IN DE KEUKEN VAN EEN CIVIELE CASSATIEADVOCAAT

Over de cassatiepraktijk vóór, op en na een rolzitting van de civiele kamer van de Hoge Raad

Menno Bruning*

* Mr. M.E. Bruning is cassatieadvocaat te Den Haag, oud-medewerker van het Wetenschappelijk Bureau van de Hoge Raad (1999-2009) en verbonden aan de Universiteit Leiden. Hij dankt (oud-collega) mr. W.A. Jacobs, mr. M.A.M. Wagemakers en mr. D. Rijpma, allen cassatieadvocaat te Den Haag, en mr. J.H.M. van Swaaij, cassatieadvocaat te Nijmegen, voor hun waardevolle suggesties en commentaar op eerdere versies.

- 1 Art. 15 Besluit orde van dienst gerechten (*Stb.* 2001, 619; art. 11 Wet RO).
- 2 Zie over eenzelfde praktijk in het 'voor-vorige gebouw van de Hoge Raad aan het Plein' in 1987 M.V. Polak, 'Rolbericht', *AA* 2019, afl. 2, p. 120 (AA20190120). Zie ook P.A. Wackie Eysten, in: *Vademecum burgerlijk procesrecht* (losbl. 1996), par. 80.1.3.
- 3 Voor verstekverlening (art. 409 en 76 oud Rv) concludeerde de rol-A-G doorgaans mondeling, maar er kon aanleiding zijn voor een schriftelijke conclusie. Zie bijv. HR 22 december 1995, ECLI:NL:HR:1995:ZC1934, *NJ* 1996/314 (dagvaarding tegen niet-bestaande rechtsdag), HR 18 december 2009, ECLI:NL:HR:2009:BK3078, *NJ* 2010/111 en HR 4 februari 2011, ECLI:NL:HR:2011:BP0006, *NJ* 2011/368 (betekening aan kantooradres advocaat bij buitenlandse gedaagden).
- 4 Dit blijkt in de praktijk rond 1987 bij rolzittingen aan het Plein niet anders te zijn geweest (Polak 2019, p. 120).
- 5 *Stb.* 2012, 116 (die tegelijk in werking is getreden met de Wet prejudiciële vragen aan de Hoge Raad, *Stb.* 2012, 65), voortbouwend op het rapport *Versterking van de cassatierechtspraak* van de Commissie normstellende rol Hoge Raad (onder voorzitterschap van mr. A. Hammerstein) van februari 2008, bijlage bij *Kamerstukken II* 2007/08, 29279, nr. 69). Zie nader o.m. G. Snijders, 'Cassatie', *TCR* 2010, afl. 3, p. 80-85, i.h.b. 80-82. Zie ook M.E. Bruning, 'Verbetering van de cassatiepraktijk. Kerntaken voor Hoge Raad en NOV', *NJB* 2010/1268; J. Suyver, 'Een nieuwe

De cassatiepraktijk speelt zich af rond de rolzitting op vrijdagochtend. Deze bijdrage gaat over de vraag wie cassatieadvocaat zijn en wat hun rol is in relatie tot cliënten en correspondenten vóór en in cassatieprocedures. Suggesties worden gedaan om deze cassatiepraktijk te verbeteren.

1 Vooraf

'De Hoge Raad der Nederlanden...' Terwijl de bode de advocaten in toga opriep te gaan staan, kwamen in het gebouw aan de Kazernestraat in Den Haag op vrijdag om 10.00 uur de griffier van de civiele kamer, de rolraadsheer en een advocaat-generaal ('rol-A-G') vanuit een zijkamer ('Entresol') de kleine zittingszaal binnen voor de 'rolzitting'. De advocaten waren stagiairs van grote cassatiekantoren, advocaten die voor eigen zaken optraden of advocaten die anderen vertegenwoordigden in de 'rolgroep'. Tegenover de Entresol was de 'Advocatenkamer', waar advocaten samenkwamen, hun toga aantrokken en stukken uitwisselden. De rolzitting was een openbare terechtzitting die vaak werd bijgewoond door partijen zelf in zaken waarin de Hoge Raad had aangekondigd uitspraak te doen. Donderdagmiddag vóór de rolzitting lag bij de griffie een lijst met de te behandelen zaken (rol).¹ Na de fiscale zaken werden civiele zaken behandeld. Met een roluitdraai in de hand wachtten advocaten totdat zaken werden uitgeroepen waarin zij zelf optraden of waren geïnstrueerd namens een ander te handelen. Het schouwspel leek

een 'stoelendans'. Rolverrichtingen volgden elkaar snel op en advocaten gingen staan achter of tussen één van de katheders (voor eiser/verzoeker of gedaagde/verweerder of voor beiden).² De deurwaarder riep eerst de zaken in rekestprocedures uit, de rolraadsheer las de uitspraken voor en de rol-A-G meldde de adviezen van advocaten-generaal (conclusies). Daarna volgden in dagvaardingsprocedures de uitspraken, conclusies en proceshandelingen waarbij de rol-A-G mondeling concludeerde als dat mogelijk was.³ Na een rolzitting gaven advocaten bij de griffie stukken af en ontvingen zij een envelop met uitspraken of conclusies. Stagiairs spoedden zich vaak meteen terug naar kantoor. Anderen zagen kans op de Denneweg eerst koffie te drinken.⁴

Aan deze fysieke rolzitting is op 1 september 2014 een einde gekomen. Sinds 1838 waren alleen advocaten in het arrondissement 's-Gravenhage bevoegd als advocaat bij de Hoge Raad in civiele cassatiezaken te adviseren en op te treden. De inwerkingtreding van de Wet versterking cassatierechtspraak⁵ heeft vanaf 1 juli 2012 een landelijke 'cassatiebalie' mogelijk gemaakt. Hierdoor kunnen ook advocaten uit

Meer informatie over het programma & inschrijven: www.paoleiden.nl/civiele-cassatie

Bekijk ons actuele (online) cursusaanbod: www.paoleiden.nl/cursusaanbod